

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 14.03.2016
Sayı : 750

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin infazı Hakkında Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesiyle ekte sunulmuştur.

Kanun teklifimi bilgilerinize sunar gereğini arz ederim. 10.03.2016

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	29 Mart 2016		E.No: 2/959	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
ml	AK	K.T.	10	10
TBMM BAŞKANI	AK			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİGİ
15 Mart 2015
Numara:

TBMM GENEL YERAK
15 Mart 2015
No: 35322

GENEL GEREKÇE

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. Maddesi yaşam hakkını tanımlamıştır. Buna göre herkesin **yaşam hakkı** yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez denmektedir. Yaşam hakkı Avrupa Sözleşmesinde sayılan ilk haktır çünkü tüm hakların en temel olanıdır. Eğer biri yaşam hakkından keyfi olarak mahrum bırakılırsa diğer tüm haklar anlamsız olacaktır. Bu hakkın temel olma niteliği ayrıca hakkın "**geri alınamaz**" nitelikte olmasında belirgindir: Savaş zamanında ve ulusun varlığını tehdit eden diğer olağan durumlarda bile bu hak esirgenemez. İlgili sözleşmede "**herkesin**" yaşam hakkı güvence altına alınmaktadır. Yaşam hakkı kanun tarafından korunmalıdır ve ölümcül güç kullanımının "**mutlak suretle gerekli**" olması şart koşulmaktadır. Devlet, her vatandaşının öncelikle yaşam hakkını korumakla yükümlüdür.

Yaşam hakkı kadar önemli ve temel bir hakta sağlık hakkıdır. Bu sebeple, 1948'de kabul edilen **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25.maddesi**;

"1. Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir. 2. Anaların ve çocukların özel bakım ve yardım görme hakları vardır. Bütün çocuklar, evlilik içi veya evlilik dışı doğmuş olsunlar, aynı sosyal güvenceden yararlanırlar" diyerek en temel hak olan "**yaşam hakkı**" çerçevesinde SAĞLIK HAKKI'na yer vermiştir. İkinci önemli belge olarak kabul edebileceğimiz, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin bir devamı ve onu açımlayan bir belge niteliğinde olan ve devletlerin kabul ve imzasıyla o ülkeye ait bir "**ulusal iç hukuk kuralı**" haline gelmiş bulunan "**Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi**"nin 12. maddesi de sağlık hakkını "**Sağlık standardı hakkı**" başlığı altında şöyle düzenlemiştir.

"1. Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkını tanır.

Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi'nde ise 35. maddede ve "Sağlık Hizmetleri" başlığı altında: "Herkes, ulusal yasalar ve uygulamalarda belirtilen şartlar çerçevesinde koruyucu sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkına ve tıbbi tedaviden yararlanma hakkına sahiptir. Bütün Birlik politikaları ve faaliyetlerinin tanımlanmasında ve uygulanmasında yüksek düzeyde bir insan sağlığı koruması sağlanmalıdır." şeklinde düzenlenmiştir.

Buna göre tüm yurttaşların yaşama hakları devlet güvencesi ve onun pozitif yükümlülüğü kapsamı içinde koruma altındadır.

Halen yürürlükte bulunan 1982 Anayasası tıpkı İnsan hakları Evrensel Bildirgesi'nde olduğu gibi "**Yaşam Hakkı**"nı temel alan bir düzenlemeyi 17. maddesinde yapmıştır.

"Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence

ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz."

Anayasa'nın 17. maddesi'nde söz edilen "**Yaşama** hakkındaki "yaşamak" yalnızca "canlılık özelliklerine sahip olmak" demek değildir. Bunun yanında bazı özellikleri, hatta koşul ve olanakları içerir ki bu da "**sağlıklı yaşama hakkı**"nı ortaya koyar.

1982 Anayasasını incelediğimizde, Anayasa'nın 17. maddesi'nde söz edilen "**Yaşama hakkı**"ndaki "**yaşamak**" yalnızca "**canlılık** özelliklerine sahip olmak" demek değildir. Bunun yanında bazı özellikleri, hatta koşul ve olanakları içerir ki bu da "**sağlıklı yaşama hakkı**"nı ortaya koyar.

Temel hukuk ilkeleri incelendiğinde, haklarla ilgili olarak o hakları ortaya koyan ve uygulayan otoritenin, her hakla ilgili olarak temel görevleri vardır: Bu temel görevler,

Bunlardan ilki "**dokunmama**" görevidir. Burada temel haklar bağlamında insanların yaşamlarına ve yaşama haklarına devlet yukarıda da belirtildiği üzere "**dokunamaz**". Devletin ikinci sorumluluğu üçüncü kişiler ya da her türlü dış etkenden gelecek olan müdahale ve saldırılara karşı bu haklara "**dokundurtmama**" görevidir. Dolayısıyla yine aynı maddede söz edilen "**koruma**" görevini de bu bağlamda anlamak gerekir.

Türkiye'de Nisan 2011 verilerine göre tutuklu sayısı 124 bin 77'dir. Bu kişilerden bazıları, hasta oldukları ve gerekli sağlık hizmetini alamadıkları için hapisanede ölmektedir. 2005 ile 2011 arasındaki altı yılda, cezaevi nüfusu iki katından fazla artmıştır. Adalet Bakanlığı'nın Nisan 2011 verilerine göre, 2005'te 55 bin olan tutuklu nüfus, 2011'de 124 bin 74'e çıkmıştır. Toplam 384 cezaevi vardır; kapasite, son açıklamalara göre 114 bindir. İstatistikler incelendiğinde, son 10 yılda yaklaşık 913 kişi cezaevinde ölmüştür. İnsanlar, hasta oldukları ve gerekli sağlık hizmetlerini alamadıkları için hapisanelerde ölmektedirler. Cezaevleri öncelikle insanlık onuruna yakışır olmalıdır. Tutuklu hastanın, toplumda verilen hizmete denk düşen bir hizmet alma hakkı vardır. "Cezaevi koşulları" gibi gerekçeler aksi için geçerli olamaz.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16/2 maddesi gereğince, "Mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa cezanın infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır." denmektedir. Bunun anlamı, **cezadan önce sağlıktır**. Diğer bir husus ise, bu konuda tutuklular için yapılan herhangi bir düzenlemenin yokluğudur. Hukuk devleti ilkesinin gerçekleştirilmesinin unsurlarından biri; "**suç ve cezalar arasındaki ölçülülük**" ilkesidir. Buna göre, öncelikle yasa koyucu norm koyarken insan hak ve özgürlüklerine getirilen sınırlandırmanın sınırı olarak **ölçülülük ilkesi** ile bağlıdır. İlke, ceza hukukuna ilişkin yasal düzenlemeler açısından bir suç için öngörülen cezanın, bu suçun işlenmesi sonucu bozulan kamu düzeninin yeniden tesisi amacına elverişli, gerekli ve bu amaçla orantılı olması şeklinde tanımlanabilir. Bu teklifle, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 16/2 maddesinin birinci ve ikinci cümlesine "tutuklular" ifadesi eklenerek hapis cezasının infazı, mahkûmun veya tutuklunun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun veya tutuklunun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 16'ncı maddesinin 2'inci fıkrasına "tutuklular" ibaresi eklenerek bu hükmün kapsamı genişletilerek, ağır hasta durumda bulunan ve adli tıp kurumunca ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine hastalıkları belirlenen tutukluların cezalarının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 16'ıncı maddesinin 3'üncü fıkrasının ikinci, üçüncü, dördüncü ve altıncı cümlelerine "mahkûmun" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya tutuklunun" ibaresi eklenerek kanun bütünlüğü oluşturulması amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

CEZA VE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN İNFAZI HAKKINDA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 16'ncı maddesinin 2'inci fıkrasının birinci cümlesine "mahkûmlara" ibarelerinden sonra " veya tutuklulara" ibaresi ve ikinci cümlesine "mahkûmun" ibarelerinden sonra gelmek üzere "tutuklunun" ibaresi eklenerek aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

"(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmi sağlık kuruluşlarının mahkûmlara veya tutuklulara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun veya tutuklunun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun veya tutuklunun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır."

MADDE 2- Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 16'ncı maddesinin 3'üncü fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir;

"(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma karan, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca verilir. Geri bırakma karan, mahkûmun veya tutuklunun tabi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Mahkûmun veya tutuklunun geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Mahkûmun veya tutuklunun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen sürelerle, bir süre bulunmadığı takdirde üçer aylık dönemlere göre bu fıkra yazılı usule uygun olarak incelettilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmun veya tutuklunun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkra yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi halinde geri bırakma kararı, karan veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

